



Komendant

Nadbużańskiego Oddziału Straży Granicznej
im. 27 Wołyńskiej Dywizji Armii Krajowej



zaci. nr 24 do akt kontroli

368

Chełm, dnia 28 stycznia 2020 r.

Egz. nr ...2.

Pan płk SG Leszek SURMACZ
Komendant
Placówki Straży Granicznej
w Hrebennem

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

z kontroli na temat: „*Postępowanie z dowodami rzeczowymi i mieniem tymczasowo zajęтым w postępowaniu przygotowawczym*” zrealizowanej w trybie zwykłym w Placówce Straży Granicznej w Hrebennem, 22-680 Lubycza Królewska, ujętej w Rocznym Planie Kontroli przewidzianych do realizacji przez Wydział Kontroli Nadbużańskiego Oddziału Straży Granicznej w 2019 roku¹.

Kontrolę, na podstawie ustawy z dnia 15 lipca 2011r. o kontroli w administracji rządowej², przeprowadził w terminie od 27 września do dnia 20 grudnia 2019r. zespół kontrolerów w składzie:

- mjr SG Elżbieta ŁYSOMIRSKA - starszy specjalista Wydziału Kontroli NOSG, upoważnienie nr 30/2019 z dnia 25.09.2019r. - kierownik zespołu,
- chor. szt. SG Katarzyna KIJANČZUK - starszy specjalista Sekcji Koordynacji i Nadzoru Wydziału Operacyjno-Śledczego NOSG, upoważnienie nr 31/2019 z dnia 25.09.2019r.

Czynności kontrolne w siedzibie Placówki Straży Granicznej³ w Hrebennem realizowane były w dniu 05.11.2019r. oraz w siedzibie jednostki kontrolującej w dniach: 27.09.2019r., 30.10.2019r., 04.11.2019r., 19-20.11.2019r., 27.11.2019r., 11.12.2019r., 18-20.12.2019r.

Funkcję kierownika w jednostce kontrolowanej w okresie objętym kontrolą pełnił płk SG Leszek Surmacz. Bezpośrednim przełożonym ww. był Komendant Nadbużańskiego Oddziału Straży Granicznej.

Fakt przeprowadzenia kontroli odnotowano w książce kontroli Placówki Straży Granicznej w Hrebennem, wg Rdet. nr NA-HB-48/13, pod poz. 4/2019.

¹ Nr RPW/74524/2018 z dnia 28.11.2018r.;

² Dz. U. z 2011r. Nr 185, poz. 1092, ze zm., zwaną dalej ustawą o kontroli

³ zwanej dalej PSG

Zakres kontroli.

Przedmiot kontroli obejmował ocenę:

- legalności, rzetelności i celowości realizacji zadań służbowych związanych z rejestracją, zabezpieczeniem i obrotem dowodami rzeczowymi/przedmiotami/śladami kryminalistycznymi oraz prowadzenia dokumentacji z tym związanej;
- sprawowania nadzoru służbowego nad funkcjonowaniem magazynu depozytowego i prowadzonej ewidencji w tym zakresie.

Kontrolą objęto okres od 1 stycznia do 30 czerwca 2019r.

Cel kontroli:

Celem kontroli była ocena sposobu zabezpieczenia i przechowywania dowodów rzeczowych/przedmiotów oraz mienia tymczasowo zajętego w postępowaniu przygotowawczym oraz ocena prawidłowości dokumentowania tych czynności, jak również sprawowania nadzoru służbowego w w/w zakresie.

Kontrola w trybie zwykłym przedmiotowego zagadnienia miała na celu ujawnienie ewentualnych nieprawidłowości, przyczyn ich powstania, zakresu, skutków oraz osób odpowiedzialnych za ich powstanie, a także zebranie informacji zmierzających do doskonalenia działalności służbowej jednostki i jej komórek organizacyjnych w kontrolowanej tematyce.

Kontrolę prawidłowości przeprowadzono pod względem legalności, celowości i rzetelności.

I. Ocena skontrolowanej działalności.

Realizację zadań objętych zakresem kontroli oceniono **pozytywnie z nieprawidłowościami**. Ocenę końcową skontrolowanej działalności sporządzono w oparciu o takie czynniki jak wielkość populacji, okres i zakres kontroli, przyjęte kryteria i mierniki oraz oceny cząstkowe, na podstawie czterostopniowej skali ocen obejmującej: ocenę pozytywną, ocenę pozytywną z uchybieniami, pozytywną z nieprawidłowościami i negatywną.⁴

Podstawą dokonania ustaleń były materiały źródłowe, prowadzone i sporządzone w PSG w Hrenennem, tj. ewidencje związane z dowodami rzeczowymi: „Księga dowodów rzeczowych/przedmiotów” wg Rdet. nr NA-HB-50/15, „Księga towarów zabezpieczonych w trybie art. 308 kpk” wg Rtdn. nr 257/07 oraz zbiory dokumentów zawierające: wykazy dowodów rzeczowych, postanowienia w przedmiocie dowodów rzeczowych, pokwitowania i inne.

W zakresie oceny realizacji zadań służbowych związanych z rejestrowaniem, obrotem i zabezpieczeniem dowodów rzeczowych zespół kontrolerów zbadał terminowość sporządzania wykazów dowodów rzeczowych i rejestrowania ich w książce dowodów rzeczowych oraz ujęcie w wykazach dowodów rzeczowych zapisów dotyczących innego miejsca przechowywania dowodów lub innego z nim postępowania; prowadzenie, przechowywanie i odnotowywanie przez depozytariusza przyjmowania, przechowywania i przekazywania dowodów rzeczowych/przedmiotów/śladów oraz terminowość przeprowadzenia kwartalnego sprawdzenia stanu ewidencyjnego dowodów rzeczowych w magazynie ze stanem faktycznym⁵. Dokonano również

⁴ wprowadzenie do kontroli w administracji rządowej, Warszawa, marzec 2012 r., str. 62.

⁵ ustalenia oparto na przepisach zawartych w Zarządzeniu nr 22 Komendanta Głównego Straży Granicznej z dnia 27 czerwca 2003r. w sprawie określenia zasad nadzoru służbowego nad prowadzeniem postępowań przygotowawczych przez Straż Graniczną oraz wprowadzenia Instrukcji w sprawie prowadzenia postępowań przygotowawczych przez Straż Graniczną (Dz. Urz. KGSG z 2003r., Nr 2, poz. 21; z 2005r. Nr 8, poz. 54; z 2007r. Nr 9, poz. 81, z 2012r., poz. 84, z 2014r., poz. 131), zwaną dalej Instrukcją oraz Wytucznych Nr 4 Komendanta Nadbużańskiego Oddziału Straży Granicznej z dnia 21 grudnia 2007r.

36

porównania stanu ewidencyjnego z faktycznym dowodów rzeczowych przechowywanych w magazynie dowodów rzeczowych, przeprowadzono analizę pisemnych i ustnych wyjaśnień funkcjonariuszy oraz weryfikację istniejących rozwiązań organizacyjno-funkcjonalnych pod kątem zapewnienia prawidłowej realizacji zadań objętych przedmiotem kontroli.

Zespół kontrolerów dokonał doboru próby do kontroli na podstawie uzyskanej z PSG w Hrebennem informacji dot. ilości zabezpieczonych w I półroczu 2019r. rzeczy/przedmiotów/śladów do postępowań przygotowawczych. Przy doborze próby, wzięto pod uwagę m.in. cel kontroli oraz wielkość populacji, z której próba została wyodrębniona. Dla osiągnięcia zamierzonego celu kontroli zespół kontrolerów poddał kontroli całość dokumentacji organizacyjnej oraz związanej z obrotem dowodami rzeczowymi, natomiast sprawdzenie stanu faktycznego dowodów w magazynie depozytowym odbyło się poprzez zastosowanie metody statystycznej w oparciu o technikę losowania systematycznego – pierwszy element został dobrany losowo, a każdy kolejny z zachowaniem jednakowego odstępstwa w stosunku do poprzedniego – co trzeci. Planowana do zastosowania próba zapewniła reprezentatywność, pozwalając na wysuwanie podczas kontroli wniosków o określonym poziomie ufności.⁶ Szczegółowy wykaz postępowań przygotowawczych poddanych kontroli stanowi załącznik do akt kontroli.

Pozytywnie z nieprawidłowościami oceniono realizację zadań w obszarze rejestrowania i prowadzenia niezbędnej dokumentacji związanej z przyjmowaniem, przechowywaniem i przekazywaniem dowodów rzeczowych/przedmiotów/śladów kryminalistycznych. Powyższa ocena jest wynikiem ustaleń poczynionych w poszczególnych obszarach kontrolowanej problematyki, udokumentowanych w aktach kontroli i ocenionych w oparciu o powyżej przyjętą skalę. Na ocenę pozytywną wpłynął fakt zgodności stanu faktycznego zabezpieczonych w I półroczu 2019r. dowodów rzeczowych z prowadzoną ewidencją według przyjętej próby.

Ocenę sformułowano na podstawie następujących ustaleń:

1. Obowiązki prowadzenia magazynu dowodów rzeczowych w PSG w Hrebennem, w okresie objętym kontrolą, powierzono st. kontrolerowi – depozytariuszowi zespołu postępowań karnych i techniki kryminalistycznej GOŚ⁷, określając zadania w obszarze: wykonywania obowiązków związanych z przechowywaniem dowodów rzeczowych w PSG w Hrebennem zgodnie z aktualnie obowiązującymi przepisami, w tym przyjmowania dowodów rzeczowych oraz wydawania ich dla potrzeb postępowania karnego; prowadzenia ksiąg dowodów rzeczowych i towarów zabezpieczonych; prawidłowego przechowywania i konserwacji dowodów rzeczowych oraz przeprowadzania okresowych sprawdzeń stanu dowodów rzeczowych w magazynie i oddanych pod nadzór. W czasie nieobecności ww. wymienione zadania przejmowali st. kontrolerzy – technicy kryminalistyki zespołu

w sprawie określenia zasad przyjmowania, przechowywania, ewidencjonowania i przekazywania dowodów rzeczowych będących na stanie magazynów dowodów rzeczowych NOSG w Chełmie, zwanych dalej Wytocznymi nr 4.

⁶ zakładane prawdopodobieństwo (stopień pewności), że wnioski dotyczące populacji, sformułowane przez kontrolera na podstawie badania próby, są prawidłowe.

⁷ szczegółowy zakres obowiązków i uprawnień nr RPW/28559/2019, z którym funkcjonariusz zapoznał się w dniu 16.04.2018r.

postępowań karnych i techniki kryminalistycznej GOS⁸. Należy zaznaczyć, że jednym z obowiązków depozytariusza było przeprowadzenie kwartalnych sprawdzeń stanu ewidencyjnego dowodów rzeczowych w magazynie ze stanem faktycznym oraz zawarcie adnotacji o jej przeprowadzeniu w książce dowodów rzeczowych, których ustalenia zawarto w pkt. 5 niniejszego wystąpienia. Z punktu formalnego obszar związany z określeniem obowiązków depozytariusza **oceniono pozytywnie**

(akta kontroli zał. nr 2 str. 3; zał. nr 3 str. 85-96)

2. Analizie poddano wykazy dowodów rzeczowych/przedmiotów/śladów kryminalistycznych pod kątem daty sporządzenia wykazu w odniesieniu do daty przeprowadzonych czynności na podstawie których zabezpieczano rzeczy/przedmioty/ślady oraz zaewidencjonowania sporządzonych wykazów w odpowiednich rejestrach. Na koniec dokonano porównania stanu faktycznego dowodów w magazynie depozytowym z ewidencyjnym, według przyjętej do kontroli próby.

1) w obszarze sporządzania wykazów dowodów rzeczowych i ich rejestrowania w książce dowodów rzeczowych stwierdzono **brak rejestracji 1 wykazu** z dnia 27.01.2019r. do RSD [REDAKTOWANE] w książce towarów zabezpieczonych w trybie art. 308 kpk, zawierającego jedną pozycję. Z wyjaśnień złożonych na okoliczność ww. braku w rejestracji wykazu wynikało, że w dniu 27 stycznia 2019 roku wszczęto czynności w trybie art. 308 kpk w sprawie wywozu z terytorium Rzeczypospolitej Polskiej w drogowym przejściu granicznym Placówki Straży Granicznej roweru, który został pozbawiony cech identyfikacyjnych. Po przeprowadzeniu czynności w niezbędnym zakresie materiały z czynności i zabezpieczony do postępowania rower zostały przekazane do dalszego prowadzenia do KPP w Tomaszowie Lubelskim w dniu 27.01.2019 roku o godzinie 14:30. Z natłoku zajęć funkcjonariusz zapomniał zarejestrować wykaz w książce dowodów rzeczowych.

(akta kontroli zał. nr 3 str. 97-109, zał. nr 13 str. 168, zał. nr 16 str. 333-334, 359; zał. nr 18 str. 490, 494)

Z uwagi na fakt, że ww. przedmiot został niezwłocznie, w tym samym dniu przekazany funkcjonariuszom Policji potraktowano to jako **uchybiecie**, nie wpływające na stan faktyczny dowodów rzeczowych przechowywanych w PSG w Hrebennem. W związku z tym, że w omawianym przypadku sporządzony został wykaz dowodów rzeczowych, brak jego rejestracji w książce towarów zabezpieczonych w trybie art. 308 kpk miał wpływ wyłącznie na stan ewidencyjny wykazów oraz rzetelność prowadzonej dokumentacji. W przypadku przekazywania dowodów rzeczowych innemu właściwemu organowi dopuszczalne było ich przekazanie na podstawie protokołu zdawczo-odbiorczego, w którym należy zawrzeć sygnaturę akt sprawy, rodzaj i ilość przedmiotów, imię i nazwisko odbierającego/przyjmującego oraz nazwę instytucji przekazującej/odbierającej wraz z podpisami tych osób.

Wszystkie pozostałe wykazy dowodów rzeczowych, sporządzone w okresie objętym kontrolą, zostały zarejestrowane we wskazanych wyżej książkach dowodów rzeczowych.

⁸ szczegółowy zakres obowiązków i uprawnień nr RPW/28562/2019, z którym funkcjonariusz zapoznał się w dniu 16.04.2018r. oraz szczegółowy zakres obowiązków i uprawnień nr RPW/28560/2019, z którym funkcjonariusz zapoznał się w dniu 16.04.2018r.

2) wśród kwestii, które podnoszono w trakcie czynności kontrolnych, była data rejestracji wykazów w księdze dowodów rzeczowych. Dotyczyło to przypadków przechowywania dowodów/śladów wyłącznie w aktach sprawy:

- [REDACTED] wykaz sporządzono i zarejestrowano po upływie 11 dni od uzyskania dowodu,
- [REDACTED] wykaz sporządzono i zarejestrowano po upływie 9 dni od uzyskania dowodu,
- [REDACTED] wykaz zarejestrowano po upływie 40 dni od daty jego sporządzenia,
- [REDACTED] wykaz zarejestrowano po upływie 22 dni od daty jego sporządzenia,
- [REDACTED] wykaz zarejestrowano po upływie 19 dni od daty jego sporządzenia,
- [REDACTED] wykaz sporządzono i zarejestrowano po upływie 8 dni od uzyskania dowodu,
- [REDACTED] wykaz zarejestrowano po upływie 25 dni od daty jego sporządzenia, a dowodu nie można było włączyć 11.06.2019r. do akt, gdyż w dniu wszczęcia postępowania został zwrócony osobie uprawnionej;
- [REDACTED] wykaz zarejestrowano po upływie 100 dni od daty jego sporządzenia,
- [REDACTED] wykaz zarejestrowano po upływie 100 dni od daty jego sporządzenia.

Prowadzący postępowania wskazywali, że w wyniku przeoczenia wykazy dowodów rzeczowych zostały zarejestrowane z opóźnieniem. Niemniej, jak podawali w wyjaśnieniach, nie miało to wpływu na bieg postępowania przygotowawczego, ponieważ na podstawie sporządzonego wykazu jednoznacznie wynikało kiedy został zabezpieczony przedmiot i gdzie się znajdował. Przeoczenie wynikało z racji dużej ilości prowadzonych przez funkcjonariuszy postępowań przygotowawczych oraz natłoku prowadzonych czynności służbowych.

(akta kontroli zał. nr 13 str. 163-198; zał. nr 16 str. 268, 277-279; 332-333, 335, 338, 341, 344, 347, 350, 434, zał. nr 18 str. 505-514)

Zarówno *Instrukcja*, jak i Wytyczne nr 4 wskazują, że funkcjonariusz prowadzący postępowanie przygotowawcze sporządza z chwilą uzyskania dowodu rzeczowego, wykaz dowodów rzeczowych, wypełniając wszystkie rubryki zgodnie z ich przeznaczeniem i oznaczając kolejnym numerem. Na tym funkcjonariuszu spoczywa obowiązek rejestracji wykazu dowodów/przedmiotów/śladów w księdze dowodów rzeczowych, niezależnie od miejsca ich przechowywania. Z zapisu tego jasno wynika, że czas sporządzenia, jak i rejestracji wykazu jest równoznaczny z czasem uzyskania dowodu. Przestrzeganie takiego toku postępowania pozwoliłoby też na uniknięcie sytuacji związanej z przeoczeniem rejestracji wykazu, jak też prawidłowym ewidencjonowaniem obiegu dowodów/przedmiotów/śladów. Wykonywanie czynności procesowej dowodu, jak np. oględziny czy ekspertyza również nie wyklucza złożenia go do magazynu, a następnie pobrania za pokwitowaniem. Powyższe opóźnienia w rejestracji wykazów potraktowano

jako **nieprawidłowości** natury formalnej. Za powyższe odpowiedzialność ponosili funkcjonariusze sporządzający przedmiotowe wykazy.

Należy też podkreślić nagminny brak zawierania przez funkcjonariuszy prowadzących postępowania dat sporządzania wykazów dowodów rzeczowych, tj. w 37 przypadkach w półrocznym okresie. Stwierdzono też zawarcie w wykazie dowodów rzeczowych daty włączenia do akt dowodu wcześniejszej niż sporządzenie wykazu (RSD [REDAKTOWANE] wykaz z dn. 03.01.2019r. data włączenia do akt 02.01.2019r.). Według wyjaśnień data sporządzenia wykazu jest oczywistą omyłką i wynikała z realizowanych czynności na przełomie doby.

(akta kontroli zał. nr 13 str. 163-198; zał. nr 16 str. 265; zał. nr 16 str. 281, 284-287, 303, 306, 331, 376, 392, 411)

- 3) zespół kontrolerów, na podstawie przyjętej próby, dokonał sprawdzenia stanu faktycznego dowodów przechowywanych w magazynie depozytowym, tj. do RSD [REDAKTOWANE] [REDAKTOWANE] Spośród wytypowanych do sprawdzenia postępowań, w 3 przypadkach zabezpieczone do nich dowody, na dzień czynności kontrolnych przeprowadzonych w magazynie depozytowym placówki, posiadały już status przekazanych do właściwych instytucji, tj.: do RSD [REDAKTOWANE] [REDAKTOWANE] Wobec czego, celem zapewnienia odpowiedniego progu reprezentatywności badanej populacji, dokonano sprawdzenia stanu faktycznego dowodów do RSD [REDAKTOWANE] [REDAKTOWANE] Stan sprawdzonych dowodów był zgodny.

(akta kontroli zał. nr 11 str. 157-161)

Całość obszaru związanego z terminowym sporządzaniem i ewidencjonowaniem wykazów dowodów rzeczowych, z uwagi na stwierdzony brak rejestracji 1 wykazu dowodów rzeczowych w książce dowodów rzeczowych w trybie art. 308 kpk, nieuzasadnione opóźnienie w rejestracji 9 wykazów oceniono **pozytywnie z nieprawidłowościami**, które nie wywołały negatywnego wpływu na działalność jednostki kontrolowanej w badanym zakresie.

3. Analiza dokumentacji związanej z postępowaniem z dowodami rzeczowymi, w okresie objętym kontrolą, wykazała określanie w każdym przypadku, z wyjątkiem jednego, miejsca ich przechowywania. W wykazie dowodów rzeczowych nr 1/2019/19 nie określono miejsca przechowywania we wszystkich pozycjach zabezpieczonych przedmiotów. Jak wyjaśnił funkcjonariusz sporządzający wykaz, w rubryce „miejsce przechowywania” wpisał literkę M (magazyn) i odnosiła się ona do całego materiału dowodowego.

(akta kontroli zał. nr 16 str. 308, 286, 360)

Należy wskazać, że w myśl § 218 ust. 1 i 6 *Instrukcji* funkcjonariusz prowadzący postępowanie przygotowawcze sporządza z chwilą uzyskania dowodu rzeczowego pozostającego w związku z określonym postępowaniem przygotowawczym wykaz dowodów rzeczowych w czterech egzemplarzach oraz każdorazowo po uzyskaniu dowodów rzeczowych, podejmuje decyzję co do miejsca ich przechowywania. Jeżeli dowody rzeczowe lub ich części będą przechowywane w depozycie Straży Granicznej przekazuje je depozytariuszowi, który potwierdza przyjęcie do magazynu depozytowego składając swój

271

podpis w rubryce 4 przy odpowiedniej pozycji każdego egzemplarza wykazu. Z powyższego wynika, że ujęte w wykazie dowody rzeczowe mogą być przechowywane w różnych miejscach, a ich określenie należy do prowadzącego postępowanie. Depozytariusz ma mieć jasno określone, które z pozycji wykazu będą przechowywane w magazynie i nie powinien domyślać się czy wszystkie pozycje dotyczą tego samego miejsca przechowywania.

W toku czynności kontrolnych stwierdzono również, że na stanie magazynu depozytowego PSG w Hrebennem znajdują się dowody rzeczowe w postaci [REDAKTOWANE]

[REDAKTOWANE] Wprawdzie w wykazach dowodów rzeczowych jako miejsce przechowywania określono magazyn depozytowy lub magazyn broni placówki, to w myśl § 3 ust. 4 Wytycznych nr 4 – substancje takie należy przekazać do właściwych miejscowo komend wojewódzkich Policji, a w przypadku broni i amunicji do właściwych miejscowo komend Policji. Obowiązujące nadal rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 14 grudnia 2012r. w sprawie podmiotów uprawnionych do przechowywania oraz zniszczenia w postępowaniu karnym przedmiotów i substancji stwarzających niebezpieczeństwo dla życia i zdrowia wskazuje, że miejscem zapewniającym bezpieczne przechowywanie przedmiotów i substancji oraz ich próbek oraz zapewniające prawidłowość ich zabezpieczenia na potrzeby postępowania karnego mogą być wyłącznie magazyny właściwych miejscowo wojewódzkich komend Policji, a w przypadku broni i amunicji – magazyny właściwych miejscowo komend Policji.

W związku z powyższym, do zakończenia czynności kontrolnych, dowody rzeczowe w postaci [REDAKTOWANE]

(akta kontroli zał. nr 16 str. 270-276; zał. nr 16 str. 285-288, 308, 312, 319, 353, 356, 361, 377, 381, 417, 426, 482)

Ustalono również przechowywanie zabezpieczonych dowodów rzeczowych przed przekazaniem do magazynu w pomieszczeniu, do którego dostęp miały osoby trzecie, dot.: RSD [REDAKTOWANE]

Jak wskazał w piśmie z dn. 16.12.2019r. Komendant Placówki do pomieszczenia 1/36 w budynku 33 dostęp posiadali technicy kryminalistyki, depozytariusz, Kierownicy Zmian, funkcjonariusze realizujący czynności dochodzeniowo-śledcze oraz funkcjonariusze Grupy do Spraw Cudzoziemców. Natomiast dostęp do szafy metalowej, w której przechowywane były dowody rzeczowe i będące w dyspozycji funkcjonariuszy prowadzących postępowania przygotowawcze mieli tylko i wyłącznie funkcjonariusze prowadzący postępowania przygotowawcze.

Na dzień sporządzenia wyjaśnienia do kontroli, każdy z funkcjonariuszy prowadzących postępowania przygotowawcze posiada już przypisaną indywidualną szafę metalową ze skarbczykiem. Szafy metalowe znajdują się w kancelarii funkcjonariuszy i dostęp do nich ma jedynie funkcjonariusz na stanie, którego znajduje się szafa.

(akta kontroli zał. nr 13 str. 163-198, zał. nr 16 str. 276, 303, 306, 381, 390, 411, 417-419, 426, 434)

Zgodnie z § 220 ust. 5 *Instrukcji* niedopuszczalne jest przechowywanie dowodów rzeczowych w pomieszczeniach, do których wstęp mają osoby trzecie. Przy czym, zgodnie z art. 232a § 1 kpk⁹ – przedmioty i substancje stwarzające niebezpieczeństwo dla życia lub zdrowia, a w szczególności broń, amunicję, materiały wybuchowe lub łatwopalne, materiały radioaktywne, substancje trujące, duszące lub parzące, środki odurzające, substancje psychotropowe lub ich preparaty oraz prekursorzy kategorii 1, a także wyroby tytoniowe i napoje alkoholowe, przechowuje się w miejscu i w sposób zapewniający ich należyte zabezpieczenie. Zatem w sprawach oczywistych (w przypadku rzeczy, których posiadanie jest zabronione) należy unikać sytuacji powodujących przedłużanie czasu przechowywania dowodów poza magazynem depozytowym, a w szczególności kiedy ilości czy ich gabaryty nie pozwalają na umieszczenie ich w metalowych szafach, a w kontrolowanych przypadkach nawet niemożliwe z uwagi na brak wydzielonych indywidualnych szaf czy skarbcyków.

Obszar związany z określaniem miejsca przechowywania dowodów rzeczowych lub innego postępowania z dowodem z uwagi na przechowywanie dowodów w miejscu do tego nieprzystosowanym oraz w miejscu do którego miały dostęp osoby trzecie, w związku z podjętymi czynnościami naprawczymi (przekazanie dowodów do właściwych miejsc ich przechowywania) oceniono jako **nieprawidłowości**, które nie wywołały negatywnego wpływu na działalność jednostki kontrolowanej w badanym zakresie. Odpowiedzialność w powyższym zakresie ponosili funkcjonariusze prowadzący postępowania, depozytariusz oraz z ramienia nadzoru służbowego przełożeni tych funkcjonariuszy, tj. kierownik zespołu postępowań karnych i techniki kryminalistycznej, kierownik GOŚ oraz Zastępca Komendanta właściwy w sprawach operacyjno-sledczych.

4. Przedmiotowa kontrola miała równocześnie na celu sprawdzenie obiegu dowodów rzeczowych, w tym pobierania, wydawania i przekazywania dowodów rzeczowych i prowadzenia w tym zakresie stosownej dokumentacji.

W myśl przepisów *Instrukcji*, w przypadku przekazania dowodu rzeczowego do banku, na przechowanie albo zwrócenia osobie uprawnionej, funkcjonariusz prowadzący postępowanie czyni o tym stosowną wzmiankę przy odpowiedniej pozycji w rubryce nr 3 każdego egzemplarza wykazu. Otrzymane pokwitowanie umieszcza się w aktach głównych sprawy. Natomiast, w przypadku pobrania – na określony czas – w celu wykonania czynności procesowej dowodu przechowywanego przez depozytariusza, funkcjonariusz prowadzący postępowanie wydaje mu na pobrany dowód pokwitowanie, które odbiera po zwróceniu dowodu. Depozytariusz w księdze dowodów rzeczowych odnotowuje, kto i na jaki czas pobrał dowód. Według wskazówek zawartych w *Instrukcji* i Wytycznych nr 4 w przypadku przekazania dowodów rzeczowych innemu właściwemu organowi dopuszczalne jest ich przekazanie na podstawie protokołu zdawczo-odbiorczego, w którym należy zawrzeć sygnaturę akt sprawy, rodzaj i ilość przedmiotów, imię i nazwisko odbierającego/przyjmującego oraz nazwę instytucji przekazującej/odbierającej wraz z podpisami tych osób.

Natomiast w Wytycznych nr 4 zawarto zapis ogólny, że **obieg dowodów rzeczowych np. związanych z ich przekazaniem dokumentowany jest w księżce dowodów rzeczowych**

⁹ ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks postępowania karnego, t.j.: Dz.U. z 2018, poz. 1987, ze zm.

i wykazie dowodów rzeczowych, do którego dołącza się odpowiednie pokwitowania - § 5 ust. 5 - w przypadku pobrania od depozytariusza dowodów rzeczowych (...) depozytariusz wpisuje do wykazu dowodów rzeczowych dane przyjmującego i datę przekazania (ewentualnie informację o załączonym do wykazu pokwitowaniu) oraz wykonuje stosowną adnotację w książce dowodów rzeczowych. Należy też zauważyć, że wykonywanie czynności procesowej dowodu, jak np. oględziny czy ekspertyza również nie wyklucza złożenia go do magazynu, a następnie pobrania za pokwitowaniem.

Przeprowadzona kontrola wykazała znaczące uchybienia związane z dokumentowaniem obiegu dowodów rzeczowych polegające na braku odnotowywania przekazywania/pobierania dowodów, odnotowywania na jednym egzemplarzu wykazu lub wyłącznie w książce dowodów rzeczowych, tj.:

- 1) brak pokwitowania w przypadku pobierania dowodów rzeczowych z magazynu do przeprowadzenia oględzin, przesłania do ekspertyz, itp., bądź brak adnotacji o pobraniu/przekazaniu na wszystkich egzemplarzach wykazu dowodów rzeczowych (szczegółowe dane zawarte w pkt: 4, 5, 16, 17, 18, 19, 22, 23 pism nr RPW [REDACTED] z dn. 27.11.2019r. oraz NA-PSGHB-GOŚ-ZPK.4343.91.2019 z dn. 16.12.2019r.) w 61 przypadkach.

Według złożonych wyjaśnień, dowody rzeczowe w przypadkach dokumentów, po oględzinach, zostały włączone do tych akt sprawy. Niemniej jednak, z uwagi na nienaniesienie wpisu daty zwrotu dowodu rzeczowego w wykazie dowodów rzeczowych nie ma możliwości określenia dokładnej daty ich zwrotu. Fakt nie odnotowania ich zwrotu mógł wynikać z dużej ilości prowadzonych postępowań przygotowawczych, przeoczenia, jak i natłoku wykonywania innych czynności służbowych (wg odebranych wyjaśnień od funkcjonariuszy realizujących czynności dochodzeniowo-śledcze).

(akta kontroli zał. nr 13 str. 163-198; zał. nr 15 str. 203-264; zał. nr 14 str. 199-202; zał. nr 16 str. 265-281, 411, 438, 441-458)

- 2) ponadto, w toku czynności kontrolnych stwierdzono wyłączenie dowodów rzeczowych z jednego postępowania do nowo wszczynanej sprawy. W żadnym z analizowanych przypadków wyłączenia dowodów rzeczowych, na wykazach czy w książce dowodów rzeczowych nie zawierano informacji o ich wyłączeniu, przez co nie oddawano obrazu faktycznego miejsca przechowywania dowodów.

Jak wskazał Zastępca Komendanta placówki praktyka dotycząca wyłączenia materiałów do odrębnego postępowania i ewidencjonowania dowodów rzeczowych w postępowaniu wyłączonym, została wypracowana z miejscową prokuraturą. Z uwagi na to, iż wyłączone postępowanie przygotowawcze nadzorowane jest przez tą samą prokuraturę, dowody rzeczowe, a także wykaz dowodów oraz postanowienie w przedmiocie dowodów rzeczowych wyłącza się w oryginale, pozostawiając uwierzytelnioną kopię w postępowaniu, z którego nastąpiło wyłączenie, zachowując przy tym obecną numerację wykazu. W wyłączonych materiałach do odrębnego postępowania nie ewidencjonuje się dowodów rzeczowych pod nowym numerem, a bazuje na numerze przed wyłączeniem (tj. w pierwotnym postępowaniu).

(akta kontroli zał. nr 13 str. 163-198, zał. nr 16 str. 285-288, 331, zał. nr 18 str. 491-492)

Obszar związany z obiegiem dowodów rzeczowych, w szczególności w zakresie braku odnotowywania na wszystkich egzemplarzach wykazów dowodów rzeczowych ich pobierania i zwrotów oceniono jako **uchybieńia**.

5. Na podstawie „Księgi dowodów rzeczowych/przedmiotów” wg Rdet. nr NA-HB-50/15 oraz „Księgi towarów zabezpieczonych w trybie art. 308 kpk” wg Rtdn. nr 257/07, w zakresie przeprowadzenia kwartalnego i okresowego sprawdzenia stanu ewidencyjnego dowodów rzeczowych w magazynie ze stanem faktycznym z adnotacją w książce dowodów rzeczowych przez depozytariusza, stwierdzono odnotowanie przedmiotowych sprawdzeń w okresie objętym kontrolą, tj. w terminach 15.01.2019r., 16.02.2019r., 13.03.2019r., 11.04.2019r., 09.05.2019r. i 22.06.2019r. Obszar ten oceniono **pozytywnie**.

(akta kontroli zał. nr 3 str. 97-133)

6. Mienie tymczasowo zajęte lub zabezpieczone do postępowania przygotowawczego, w PSG w Hrebennem ewidencjonowane jest w Centralnej Bazie Danych „EWIDA”, w zakładce „Zabezpieczenie majątkowe”. W postępowaniu przygotowawczym, w którym wystąpiły okoliczności tymczasowego zajęcia mienia ruchomego funkcjonariusz prowadzący postępowanie karne niezwłocznie sporządza protokół tymczasowego zajęcia mienia ruchomego, który można uznać jako jeden z elementów ewidencjonowania wykonanej czynności.

Z informacji uzyskanej z PSG w Hrebennem wynikało, że po wszczęciu postępowania przygotowawczego całość zgromadzonych materiałów podlega bieżącemu nadzorowi, w tym nad prawidłowością ewidencjonowania, przechowywania i przekazywania mienia tymczasowo zajętego. Praktyką w PSG w Hrebennem jest, że w przypadku zajęcia mienia ruchomego w postaci np. pojazdów mechanicznych po dokonaniu jego zajęcia i sporządzeniu protokołu, przedmioty te są niezwłocznie oddawane na przechowanie osobie godnej zaufania. Z powyższej czynności sporządzany jest protokół oddania rzeczy na przechowanie. Odnośnie środków płatniczych, które stanowią tymczasowe zajęcie mienia ruchomego prowadzący postępowanie sporządza protokół, do którego dołączane jest pokwitowanie dokonania wpłaty na konto Sądu (właściwość miejscowa prowadzonego postępowania przygotowawczego). Zgodnie z terminami wskazanymi w kpk czynność tymczasowego zajęcia mienia ruchomego podlega zatwierdzeniu przez prokuratora (7 dni), a co za tym idzie, wszelka dokumentacja w tym zakresie przekazywana jest do Prokuratury, po uprzednim przeglądzie materiałów przez przełożonych funkcjonariusza prowadzącego.

W okresie objętym kontrolą w PSG w Hrebennem zabezpieczono 23 razy gotówkę do 21 postępowań przygotowawczych. Z analizy uzyskanych materiałów wynikało, że zarówno zabezpieczenie gotówki, jak i wpłata na konto bankowe odbywało się w ten sam dzień.

(akta kontroli zał. nr 16 str. 279-280, zał. nr 16 str. 459-481, zał. nr 19 str. 515-521)

Biorąc powyższe po uwagę, obszar związany z postępowaniem z mieniem tymczasowo zajętym **oceniono pozytywnie**.

343

7. Magazyn depozytowy PSG w Hrebennem usytuowany jest w obrębie [REDAKTOWANE]

[REDAKTOWANE]

Dokumentacja magazynowa zawiera: regulamin pracy, szkic pomieszczeń, metryka magazynu, instrukcja alarmowa i przeciwpożarowa; zakres obowiązków depozytariusza; wykaz sił i środków przewidzianych do ewakuacji; instrukcja bhp¹⁰. Magazyn jest odpowiednio zabezpieczony i wyposażony w wymaganą dokumentację. W tym obszarze zastosowano **ocenę pozytywną**.

(akta kontroli zał. nr 2 str. 3-4, zał. nr 21 str. 523-529)

8. W kwestii podziału kompetencyjnego w zakresie sprawowania nadzoru w kontrolowanej tematyce, jak wskazał w piśmie z dn. 16.12.2019r. Komendant PSG w Hrebennem, realizowany jest przez kierownika zespołu postępowań karnych i techniki kryminalistycznej oraz kierownika GOŚ w zakresie szeroko pojętej podległości służbowej na zajmowanym stanowisku. Zarówno w szczegółowym zakresie obowiązków i uprawnień kierownika GOŚ oraz kierownika zespołu wyszczególnione są punkty dotyczące nadzoru, kierowania, monitorowania i wydawania poleceń podległym funkcjonariuszom GOŚ i podległym funkcjonariuszom w zespole. Etat/stanowisko służbowe depozytariusza według aktualnej struktury organizacyjnej PSG w Hrebennem funkcjonuje w zespole postępowań karnych i techniki kryminalistycznej GOŚ PSG w Hrebennem, tym samym bezpośredni nadzór nad depozytariuszem sprawuje kierownik tego zespołu oraz kierownik GOŚ. W zakresach obowiązków i uprawnień wymienionych kierowników nie zawarto zapisów dotyczących nadzoru nad funkcjonariuszami wykonującymi poszczególne zadania, czy obowiązki w zespole i grupie ze szczególnym uwypukleniem zajmowanego stanowiska. Skoro dany funkcjonariusz podlega służbowo kierownikowi wskazanej komórki niezależnie od tego jakie zadania w zespole lub grupie wykonuje, to nadzór i bieżące monitorowanie nad wykonywaniem przez tego funkcjonariusza czynności należy do bezpośredniego przełożonego. Kierownik GOŚ i kierownik zespołu wg szczegółowego zakresu obowiązków i uprawnień nie posiadają w zakresie swoich kompetencji nadzoru nad magazynem depozytowym i prowadzoną w związku z tym dokumentacją. Rozdział 34 Zarządzenia nr 22 KGSG z dnia 27.06.20103 roku w sprawie określenia zasad nadzoru nad prowadzeniem postępowań przygotowawczych przez SG oraz wprowadzenia Instrukcji w sprawie prowadzenia postępowań przygotowawczych przez SG, wymienia stanowiskowo osobę odpowiedzialną w tym zakresie - jednocześnie nie wskazuje, że jest nią kierownik GOŚ i kierownik zespołu PKiTK, jako osoby odpowiedzialne za nadzór nad prawidłowym funkcjonowaniem magazynu depozytowego.

(akta kontroli zał. nr 16 str. 280-281)

¹⁰ dokumentacja wymagana przepisami Wytycznych Nr 4 Komendanta Nadbużańskiego Oddziału Straży Granicznej z dnia 21 grudnia 2007r. w sprawie określenia zasad przyjmowania, przechowywania, ewidencjonowania i przekazywania dowodów rzeczowych będących na stanie magazynów dowodów rzeczowych NOSG w Chełmie.

Zgodnie z przyjętym w PSG w Hrebennem podziałem zadań w placówce – Wewnętrzny Podział Zadań Placówki Straży Granicznej we Hrebennem z dnia 22.11.2018r., nr RPW/74110/2018 – nadzór nad prowadzeniem magazynu depozytowego oraz ewidencji w tym zakresie, zgodnie z zarządzeniem nr 22 (...) należy do Zastępcy Komendanta placówki właściwego do spraw operacyjno-śledczych. Do zadań grupy operacyjno-śledczej przypisano prowadzenie magazynu depozytowego i ewidencji w tym zakresie i nadzór nad prawidłowością prowadzenia zgodnie z obowiązującymi w tym zakresie przepisami. W zakresie zadań zespołu postępowań karnych i techniki kryminalistycznej ujęto zapewnienie zgodnego z przepisami funkcjonowania magazynu depozytowego, zabezpieczeniu, ewidencji, przechowywaniu i przekazywaniu dowodów rzeczowych.

(akta kontroli zał. nr 3 str. 41-84, zał. nr 12 str. 162)

Przedstawiona wyżej, przez jednostkę kontrolowaną argumentacja stosowanej praktyki w zakresie nadzoru została przyjęta przez zespół kontrolerów, głównie dzięki konkretnemu podziałowi zadań, ujętemu w Wewnętrznym Podziale Zadań Placówki. Biorąc pod uwagę przyjęte do kontroli mierniki, było to wystarczające do zastosowania **oceny pozytywnej** w tym obszarze cząstkowym. Niemniej biorąc pod uwagę stwierdzone wyżej uchybienia, przede wszystkim związane z dokumentowaniem obiegu dowodów rzeczowych i opóźnieniami w rejestracji wykazów, niezbędnym jest wyznaczenie konkretnych obowiązków związanych z nadzorem nad kontrolowaną tematyką pomiędzy kierownikami zespołu i grupy.

9. Zgodnie z § 234¹¹ *Instrukcji* kierownik komórki organizacyjnej placówki Straży Granicznej co najmniej raz w kwartale kontroluje lub zleca przeprowadzenie kontroli w zakresie zgodności stanu ewidencyjnego dowodów rzeczowych ze stanem faktycznym magazynu depozytowego, a wyniki kontroli odnotowuje w książce dowodów rzeczowych. Kontrolę sposobu ewidencji dowodów rzeczowych, przedmiotów i zgodności stanu ewidencyjnego z faktycznym przeprowadził w dniach: 27.03.2019r., 15.05.2019r. i 24.06.2019r. Zastępca Komendanta PSG w Hrebennem por. SG Wojciech Pawelec. Obszar ten oceniono **pozytywnie**.

(akta kontroli zał. nr 3 str. 97-133)

Podsumowując, obszar dotyczący podstaw prawnych i faktycznych podejmowanych czynności przez funkcjonariuszy Placówki Straży Granicznej w Hrebennem w kontrolowanej tematyce z uwagi na stwierdzone odstępstwa, które pomimo powtarzalności nie wpłynęły na stan faktyczny zabezpieczonych i przechowywanych dowodów rzeczowych, oceniono **pozytywnie z nieprawidłowościami**. Na zastosowaną ocenę miały wpływ: brak rejestracji i wykazu dowodów rzeczowych w książce towarów zabezpieczonych w trybie art. 308 kpk; znaczne opóźnienia w rejestracji wykazów dowodów rzeczowych w książce dowodów rzeczowych, niewłaściwe określanie miejsca przechowywania dowodów w postaci środków odurzających, broni i amunicji oraz nagminny brak odnotowywania obiegu dowodów

¹¹ zmiany wprowadzone Zarządzeniem nr 52 Komendanta Głównego Straży Granicznej z dnia 23.08.2005r. zmieniającego zarządzenie w sprawie określenia zasad nadzoru służbowego nad prowadzeniem postępowań przygotowawczych przez Straż Graniczną oraz wprowadzenia Instrukcji w sprawie prowadzenia postępowań przygotowawczych przez Straż Graniczną

32

rzeczowych we wszystkich egzemplarzach wykazów dowodów rzeczowych lub dołączania pokwitowań. Wymienione wyżej odstępstwa od stanu pożądanego, które wprowadziły nie wywołały negatywnych skutków w kontrolowanej działalności, to wpłynęły na rzetelność w prowadzeniu wymaganej dokumentacji oraz staranne, sumiennie i terminowe wypełnianie obowiązków służbowych w powierzonych zadaniach.

II. Wnioski i zalecenia.

Mając na uwadze ustalenia kontroli, w celu wyeliminowania stwierdzonych nieprawidłowości oraz usprawnienia działalności kontrolowanej jednostki w obszarze rejestrowania, przechowywania i obiegu dowodów rzeczowych/przedmiotów oraz poprawy skuteczności nadzoru służbowego w kontrolowanym zakresie polecam:

1. Z chwilą uzyskania dowodów rzeczowych/przedmiotów/śladów kryminalistycznych, pozostających w związku z określonym postępowaniem, niezwłocznie sporządzać wykaz dowodów rzeczowych/przedmiotów/śladów kryminalistycznych, określając datę jego wystawienia oraz właściwe miejsce przechowywania przy każdej pozycji dowodu/przedmiotu/śladu;
2. Przestrzegać wymogów rejestracji wykazów dowodów rzeczowych/przedmiotów/śladów kryminalistycznych w odpowiednich ksiązkach ewidencyjnych;
3. Przestrzegać właściwego określania miejsca przechowywania dowodów rzeczowych /przedmiotów/śladów kryminalistycznych zabezpieczonych do określonego postępowania i niezwłocznie, gdy tylko to możliwe przekazywać dowody do właściwych miejsc;
4. Dowody rzeczowe/przedmioty/ślady kryminalistyczne, których cechy czy wartość na to pozwalają, w przypadku takiego określenia miejsca ich przechowywania, niezwłocznie dołączać do akt sprawy;
5. W wykazach dowodów rzeczowych/przedmiotów/śladów kryminalistycznych i w prowadzonej ewidencji na bieżąco zawierać adnotacje dotyczące obiegu tych dowodów (pobranie, przekazanie, zwrot, itp.) oraz dołączać odpowiednie pokwitowania czy protokoły;
6. W przypadku wyłączenia dowodów do innego postępowania zawierać adnotacje na wykazach i księgach ewidencyjnych;
7. Dokonać zapisów dotyczących sprawowania nadzoru nad funkcjonowaniem magazynu depozytowego i prowadzonej w nim ewidencji w szczegółowych zakresach obowiązków i uprawnień kadry kierowniczej, zgodnie z wypracowanym podziałem kompetencyjnym;
8. W ramach doskonalenia zawodowego przeprowadzić szkolenie z udziałem funkcjonariuszy realizujących czynności dochodzeniowo-śledcze oraz depozytariuszy w obszarze postępowania z dowodami rzeczowymi/przedmiotami/śladami kryminalistycznymi, uwzględniając zakres powyższych zaleceń oraz zmiany w przepisach związanych z tematem kontroli.

- III. Na podstawie art. 46 ust. 3 pkt 3 w związku z art. 49 ustawy *o kontroli*, pisemną informację o sposobie wykonania zaleceń, wykorzystaniu wniosków, a także o podjętych działaniach lub przyczynach ich niepodjęcia albo o innym sposobie usunięcia stwierdzonych nieprawidłowości należy przedłożyć zarządzającemu kontrolę w terminie do 31.03.2020r. za pośrednictwem Naczelnika Wydziału Kontroli.
- IV. Zgodnie z treścią § 48 ustawy *o kontroli* od wystąpienia pokontrolnego nie przysługują środki odwoławcze.
- V. Wystąpienie pokontrolne sporządzono w dwóch jednobrzmiących egzemplarzach, z których egzemplarz nr 1 jest przeznaczony dla kierownika jednostki kontrolowanej.

Podpis kierownika jednostki kontrolującej:

KOMENDANT
Kierownika Oddziału Straży Granicznej
27 Wołyńskiej Dywizji AK

[Podpis]
.....
Kierownik SZCZACHOR

Wykonano w 2 egzemplarzach:

Egz. nr 1 – Komendant PSG w Hrebennem

Egz. nr 2 – ad acta

Wykonał: E.L. tel. 6655270

Dnia: 27.01.2020r.